

Ломакіна Л.В.

Національний технічний університет України “Київський політехнічний інститут”, Україна

Мотивація та застосування активних методів при навчанні іноземної мови

Головним завданням навчання у вищому навчальному закладі є підготовка студентів, творчо мислячих, які вміють на практиці аргументувати і відстоювати свою точку зору, застосовувати отримані знання та вміння.

Сучасні дослідження з педагогіки та психології ставлять ефективність навчання в пряму залежність від мотивації навчання. Серед основних завдань, що нині стоять перед кожним педагогом, немає інших, більш важливих, і в той же час більш складних, ніж завдання формування у студентів позитивної, стійкої мотивації, яка спонукала б до наполегливої, систематичної навчальної роботи. Це особливо важливо при вивченні іноземної мови.

Дослідження також показують, що у студентів немовних спеціальностей спостерігається низька мотивація до вивчення іноземної мови у зв'язку з тим, що іноземна мова є важким предметом, який вимагає багато сил, часу і завзятості. Переконаність у неможливості подолати ці перешкоди, невіра у власні сили, а часом і небажання долати певні труднощі, веде до зниження зацікавленості у навчанні іноземної мови. Тому головне завдання, яке стоїть перед викладачем, це розкрити творчий потенціал студентів, знайти такі дидактичні засоби, які пробудили б розумову активність студентів та інтерес до іноземної мови. Важливо створити на занятті такі умови, за яких у студентів з'явиться зацікавленість і бажання до вивчення іноземної мови. Дуже часто головною метою при навчанні іноземної мови для багатьох студентів залишається не отримання знань для свого розвитку і самовдосконалення, а отримання заліку. Тому необхідно стимулювати розвиток пізнавального інтересу у студентів. Вони повинні усвідомити, навіщо їм потрібна іноземна мова, яка її практична значимість для їх майбутнього.

Таким чином, при вивченні іноземної мови, на першому місці повинен знаходитися мотив, який є предметом потреби, її безпосереднім психологічним проявом. Потреба знаходить себе в конкретних мотивах, реалізовується в них. Мотив - це відповідь на питання: що потрібно для задоволення потреби? Мотив - це те психологічно реальне, що спонукає і спрямовує діяльність, надає їй особистісний зміст. Мотив належить особистості, яка «докладає» його до тієї чи іншої діяльності. Мотиви утворюють власну ієрархічну систему, яка виступає одним із проявів спрямованості особистості.

На цей час у навчанні іноземних мов існують різні стратегії та підходи, проводяться активні пошуки нових методів, здатних стимулювати стійкий пізнавальний інтерес до процесу навчання.

Визнання особистісно-орієнтованого підходу в якості нової парадигми освіти і виховання призвело до змін у постановці цілей, у відборі змісту, принципів і технологій навчання іноземним мовам. Найважливіше - знайти диференційований підхід до студента, враховувати його можливості, схильності, потреби. Стосовно до змісту навчання іноземним мовам необхідна проблемна подача матеріалу, показ особливостей звичаїв і культури людей в зіставленні, в нашій країні і в країнах, що вивчаються. Одним з важливих моментів є те, що акцент робиться не на повідомлення готових знань, а на спонукання студентів до роздумів, до самостійного пошуку інформації, до самостійних висновків і узагальнень, а також «перенесення на себе», тобто звернення до життєвого і мовного досвіду самих студентів.

Студент і викладач в процесі навчання весь час ставляться в ситуацію вибору (текстів, вправ, послідовності роботи). Необхідно також відзначити, що особистісно-орієнтований підхід припускає, що, проявляючи самостійність у виборі того чи іншого додаткового матеріалу, студенти виходять зі своїх потреб, інтересів, і це надає навчанню особистісний зміст. Цей підхід передбачає також розвиток у них рефлексії, вміння бачити себе «зі сторони», самостійно оцінювати свої можливості і потреби.

Особистісно-орієнтований підхід дозволяє впровадити в навчальний процес активні форми у навчанні, що сприяють розвитку творчих здібностей студентів, мисленню, вмінню перебудовуватися у швидко мінливому сучасному суспільстві. Робиться акцент на групові і парні роботи, які «витісняють» фронтальні форми роботи. В якості найбільш адекватних технологій навчання виступає навчання у співпраці, метод проектів, включення таких видів робіт, які викликають емоційну розрядку студентів. Вибираючи метод навчання, викладач, повинен усвідомлювати, що головне при вивченні дисципліни - це формування знань, умінь, навичок, а також виховання і розвиток студентів. Кожен з методів, що застосовуються в педагогічній практиці, має свої переваги і недоліки, але використання їх в системі, у взаємозв'язку допоможе досягти найкращих результатів у засвоєнні студентами знань і в розвитку їх розумової активності. Вибір методів залежить від ряду умов: від специфіки змісту досліджуваного матеріалу, від загальних завдань підготовки фахівців, від навчального часу, що має викладач, особливостей складу студентів, від наявності засобів навчання. Позитивний результат для формування аналітичних умінь студентів знаходиться в прямій залежності від засобів і умов, в яких формуватиметься ця якість. Можна виділити наступні умови: індивідуальний підхід до студента; створення комфортних (психологічних) умов, в яких буде розкриватися творчий потенціал студентів; ретельний відбір навчального матеріалу, значимий і цікавий для студентів; застосування нових технологій у навчанні іноземних мов (групова, парна робота, індивідуальна).

Як відзначають багато дослідників, аналітичні вміння формуються в різних пізнавально-дослідних вправах, ситуативно-ігрових вправах, проблемних ситуаціях, різних конкурсах, рольових іграх. Все це сприяє активізації розумової діяльності студентів, а саме вмінню порівнювати, зіставляти, робити висновки, тобто активізації аналітичних операцій. Активні методи навчання можуть бути використані на різних етапах навчального процесу. Залежно від спрямованості активні методи навчання поділяються на

не імітаційні та імітаційні (припускають навчання професійним умінням і навичкам і пов'язані з моделюванням професійної діяльності, інакше кажучи, імітуються як ситуація, так і сама професійна діяльність); не ігрові (передбачають аналіз конкретних ситуацій; вирішення ситуаційних завдань; справи, виконання індивідуальних завдань (практика)) та ігрові (розігрування ролей (рольова, ділова гра).

Відмінністю активних методів навчання від традиційних є те, що вони сприяють активізації мислення студентів. Саме активне навчання формує у студентів пізнавальну мотивацію, але мова повинна йти не про «примус» до активності, а про спонукання до неї; необхідно створювати дидактичні та психологічні умови породження активності особистості у пізнавальній діяльності. Таким чином, поняття «активне навчання» знаменує собою перехід від переважно регламентуючих, програмованих форм і методів організації дидактичного процесу у вузі до розвиваючих, проблемних, дослідницьких, пошукових, що забезпечує породження пізнавальних мотивів, інтересу до майбутньої професійної діяльності, умов для творчості в навчанні. Як показує практика, студенти беруть активну участь у дискусіях, у рольових, ділових, ситуативних іграх, в різних проектах.

Досвід викладання показав, що активні методи навчання спрямовані на створення сприятливого мотиваційного та емоційного фону на заняттях з іноземної мови, та приводять до розвитку стійкого інтересу до оволодіння нею. Такі форми роботи мають велике значення при формуванні аналітичного мислення студентів, активізації їх розумової діяльності та розкриття творчих здібностей.